

deze Pachelbel-integrale stelling niet noemen, maar een meer definitieve opname blijft, vrees ik, iets om naar uit te zien. Het bespeelde orgel is een in 1964 gebouwde Canadees instrument dat ontworpen werd met de barokke orgelbouw in Saksen en het oosten van Frankrijk als voorbeeld. Een interessante instrumentkeuze, vooral voor wie in de Canadese orgelbouw geïnteresseerd is. Toch bekruipt mij de vraag waarom Bouchard de overstek naar Europa niet gemaakt heeft, de CO₂-uitstoot wordt wel voor minder verheven doelen aangewend. Ik kan het niet helpen, de droom is hardnekkig: liever dan via een goede remake hoor ik Pachelbel op echt barokke instrumenten van ergens tussen de Elzas en de Oder. De opname klinkt vrij direct, maar is overigens mooi geproportioneerd. Het boekje van de tweede cd bevat nogmaals de toelichting voor cd 1. - W.R.G.

VIERNE: Messe Solennelle, op.16 - Marche triomphale pour le centenaire de la mort de Napoléon Ier, op.46 - Cathédrales - Impromptu - Carillon de Westminster.
PINCEMAILLE: Hommage à Louis Vierne. Pierre Pincemaille, François Saint-Yves (orgel) Maîtrise des Hauts-de-Seine. Choeur d'enfants de l'Opéra National de Paris o.l.v. Francis Bardot. Koperensemble Opéra de Massy.

Forlane 16786 • DDD-61' • fff

Uitvoering 7/8 - Opname 7

Sinds zijn benoeming aan de basiliek van Saint-Denis in 1987 heeft Pincemaille zich beijverd om zijn orgel weer bekendheid te geven, nadat het bijna een halve eeuw had gezweven of nauwelijks bespeelbaar was. Dit instrument (1841) geldt als het eerste grote opus van Cavallé-Coll, dat derhalve nog niet de symfonische allure bezit van een Rouen of Notre-Dame de Paris. Bij de overigens technisch matige restauratie van 1988 kwam de niet geheel gelijkzwevende stemming terug, die in de 'modulez toujours'-muziek van Vierne af en toe parten speelt. Om alle noten van Carillon de Westminster te kunnen spelen - de manuaalomvang loopt tot f^{'''} - wordt het stuk een halve toon lager in Des gespeeld. De Messe vraagt om een kathedrale ambiance, die deze kerk beslist kan bieden, ware het niet dat koor en koororgel (van moderne factuur) erg direct zijn opgenomen. Vergeleken met eerdere opnamen van het werk door Franse koren is de zuiverheid goed op peil en er straalt een zekere rust van uit, die nu eens niet door

Uitmundend liturgisch geheel

BACH: Dritter Theil der Klavier-Übung (Grote Orgelmis).

Leo van Doeselaar (orgel), Koor Nederlandse Bachvereniging o.l.v. Jos van Veldhoven.

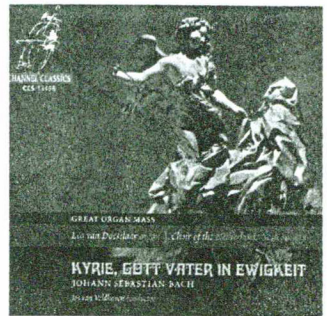
Channel Classics 13498 (2) • DDD-1.48'

• fff

Uitvoering 10 - Opname 7

In 1739 verscheen Bachs Clavier-Übung III in druk, met de Kanonische Veränderungen über 'Von Himmel hoch' en de zgn. Schübler-koralen de enige orgelwerken, die tijdens zijn leven zijn uitgegeven. Het werk kan worden onderverdeeld in een 'Grote' en 'Kleine' Orgelmis (deze term is pas begin deze eeuw ontstaan), alsmede vier Duette. Op het titelblad gaf Bach zelf 'verschiedenen Vorspielen über die Catechismus und andere Gesaenge vor die Orgel' aan. Omdat zijn stijl in die dagen al enigszins 'achterhaald' bleek (!), voegde hij hieraan toe 'Denen Liebhabern, und besonders denen Kennern von dergleichen Arbeit, zur Gemüths Erzeugung'. Evenals vele andere liturgische composities is het werk rijklijk doorspekt met allerlei getallensymbolieken, vanaf de toonsoortkeuze van het praeludium en slotfuga in Es (drie mollen, wijzend naar de Triniteit), tekst in relatie tot de notenstructuur etc. Op de tot nu toe verschenen opnamen horen we telkens twee cd's met louter orgelmuziek; een uitzondering vormt de in 1977 door Albert de Klerk opgenomen Grote Orgelmis, waaraan het Collegium Vocale Gent de bijbehorende koralen toevoegde. Programmatisch is een volledig Clavier-Übung III met gezongen teksten nauwelijks haalbaar (het is ook nooit Bachs bedoeling geweest het werk als geheel uit te voeren), maar de koralen vormen wél de basis waarop logischerwijs het orgelcommentaar volgt. In deze opname is uiteindelijk de ideale com-

orgelgeweld wordt 'gecrashed'. In de Marche komt de ongelijke balans tussen koper en orgel sterker naar voren, de situatie ter plekke is lastig omdat op de orgeltribune geen ruimte is voor de blazers. Dat Pincemaille terecht winnaar was bij vier (Franse) improvisatieconcoursen mag blijken uit zijn eigen bijdrage, al is deze Homma-

binatie tot stand gekomen: elk deel uit het Ordinarium en de Catechismus wordt voorafgegaan door de eenstemmig gezongen melodie (meestal op de Luthertekst) en een meerstemmige zetting met basso continuo, hetzij van Schütz, Schein, Praetorius, Scheidt of Hassler. Zo komt een uitmundend liturgisch geheel tot stand, waaraan didactisch ook weinig valt toe te voegen. De opbouw per onderdeel blijft op bijzondere wijze fascineren. Op de Kyrie-versetten na ontlopen de tempi van Van Doeselaar, Koopman (mei '97, p.26) en Radulescu (april '93, p.26) elkaar niet veel. Het Bader-orgel in de Zutphense St. Walburgiskerk blijkt een ideaal medium voor deze muziek, de ruigheid en 'Gravität' van de Middenduitse orgels heb ik nauwelijks gemist. De transparantie van het instrument komt in Jesus Christus, unser Heiland tot een hoogtepunt, de reconstructies van de tongwerken hebben in hoge mate bijgedragen tot het succes van de restauratie door Reil in 1996. Hoewel één opnamelocatie wordt vermeld, zijn de koorgedeeltes elders opgenomen, waarbij de nagalm telkens hinderlijk wordt weggedraaid. De directe koorklank staat in contrast met de ruimtelijke orgelopnamen in de immense hallenkerk, hoewel door goed gedoseerde registraties geen noot van de polyfonie verloren gaat. - R.V.

ge à Vierne meer gedacht in de stijl van zijn geestelijke vader Pierre Cochereau. - R.V.